

Є. М. Карпенко, Житомирський державний університет імені Івана Франка

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ УМІННЯ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ МОВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ В ПОЧАТКОВІЙ ТА ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ФІЛОСОФСЬКЕ ТА ПЕДАГОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ

Карпенко Є. М.

Інформаційно-аналітичні уміння у системі професійної підготовки майбутнього фахівця мовного педагогічного профілю в початковій та дошкільній освіті: філософське та педагогічне підґрунтя

В статті розглядається філософське та педагогічне підґрунтя формування інформаційно-аналітичних умінь майбутніх фахівців з іноземних мов початкової ланки у процесі їх фахової підготовки, які відповідають інноваційним освітнім тенденціям. Сучасні тенденції розвитку мовної освіти у контексті інтеграції України в європейський освітній простір передбачають оновлення цілей і змісту викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах. Ці зміни обумовлюють пріоритетність професійної підготовки педагогів мовних спеціальностей, вимагають перегляду їхнього традиційного статусу, а також створення оптимальних умов для глибокого та всебічного аналізу мовного матеріалу в процесі роботи з інформаційними джерелами.

В основу реформування системи підготовки майбутніх вчителів доцільно покласти зміну цільових пріоритетів: з орієнтації на засвоєння готових знань на процес самостійного пошуку інформації та включення її у власну систему професійних знань та вмінь. Тому уміння ефективної роботи з інформацією, її пошуку, обробки та використання у навчальній та професійно-спрямованій діяльності є особливо актуальними. Автор аналізує поняття інформаційно-аналітичних умінь майбутніх фахівців мовного педагогічного профілю початкової ланки та обґрунтовує філософське та педагогічне підґрунтя формування інформаційно-аналітичних умінь у майбутніх фахівців мовного педагогічного профілю в початковій та дошкільній освіті у системі професійної підготовки.

Ключові слова: інформаційно-аналітичні уміння, формування інформаційно-аналітичних умінь, філософське та педагогічне підґрунтя формування інформаційно-аналітичних умінь.

Карпенко Е. Н.

Информационно-аналитические умения в системе профессиональной подготовки будущего специалиста языкового педагогического профиля в начальном и дошкольном образовании: философские и педагогические основы

В статье рассматриваются философские и педагогические основы формирования информационно-аналитических умений будущих специалистов по иностранным языкам начального звена в процессе их профессиональной подготовки, которые соответствуют инновационным образовательным тенденциям. Современные тенденции развития языкового образования в контексте интеграции Украины в европейское образовательное пространство предусматривают обновление целей и содержания преподавания иностранных языков в средних и высших учебных заведениях. Эти изменения обуславливают приоритетность профессиональной подготовки педагогов языковых специальностей, требуют пересмотра их традиционного статуса, а также создание оптимальных условий для глубокого и всестороннего анализа языкового материала в процессе работы с информационными источниками.

В основу реформирования системы подготовки будущих учителей целесообразно положить изменение целевых приоритетов: с ориентации на усвоение готовых знаний на процесс самостоятельного поиска информации и включение ее в собственную систему профессиональных знаний и умений. Поэтому умение эффективной работы с информацией, ее поиска, обработки и использования в учебной и профессионально-направленной деятельности особенно актуальны. Автор анализирует понятие информационно-аналитических умений будущих специалистов языкового педагогического профиля начального звена и обосновывает философские и педагогические основы формирования информационно-аналитических умений у будущих специалистов языкового педагогического профиля в начальной и дошкольном образовании в системе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: информационно-аналитические умения, формирование информационно-аналитических умений, философские и педагогические основы формирования информационно-аналитических умений.

Розвиток сучасного інформаційного суспільства обумовлює пріоритетність ролі інформації у суспільному розвитку. Глобальні інформаційні процеси виступають не лише символом економічного, науково-технічного, соціального прогресу, але і основою ефективного розвитку освіти. Якісно новий інформаційно-освітній простір, із зростаючими інформаційними потоками, змушує всіх учасників освітнього процесу переходити від моделі накопичення знань до системи оволодіння уміньми самоосвіти та самовдосконалення, забезпечити адекватність освіти динамічним змінам, які відбуваються в

соціумі. Вони пов'язані з необхідністю оволодіння вміннями, які допоможуть майбутньому фахівцеві мовного педагогічного профілю початкової ланки ефективно використовувати здобуті знання, вимагають ініціативності, творчості у процесі використання здобутої інформації. У сучасному суспільстві до таких професійно значущих умінь належать інформаційно-аналітичні уміння (ІАУ), які ми розглядаємо як інтелектуальне новоутворення, що полягає у здатності знаходити, досліджувати, аналізувати потрібну інформацію та ефективно застосовувати її у власній професійно-спрямованій діяльності. Серед найважливіших характеристик інформаційно-аналітичних вмінь найбільш професійно зорієнтованими є відкритість до нової інформації, нестандартних способів розв'язання поставлених проблем, здатність до формування власних ідей на основі наданої інформації та обґрунтованого вибору між ними, всебічного та глибинного аналізу інформації, здатність до конструктивного діалогу на основі всебічного аналізу висунутих точок зору, направленість на самодіагностику в процесі формування власної системи знань.

Особливу увагу слід приділити підготовці фахівців з іноземних мов початкової ланки, оскільки саме від них залежить розвиток інформаційної культури дітей. Отже, одним із найважливіших компонентів сучасної системи професійної освіти є формування у майбутніх фахівців з іноземних мов початкової ланки інформаційно-аналітичних умінь, що зумовлює актуальність цієї статті.

Мета даної публікації-науково обґрунтувати філософське та педагогічне підґрунтя формування інформаційно-аналітичних умінь (ІАУ) майбутніх фахівців з іноземних мов педагогічного профілю у процесі професійної підготовки.

Проведений аналіз наукової літератури свідчить про те, що уміння аналізу, синтезу, класифікації та систематизації інформації починали формуватися фактично разом із виникненням людства. Так, залучення молоді до участі у релігійних ритуалах та обрядах в дохристиянський період сприяло активізації мисленневих процесів, пам'яті, уваги, формуванню уявлень про

причинно-наслідкові зв'язки між явищами тощо. Пізніше процес їх формування був тісно пов'язаний із включенням людини в різні види діяльності (навчальну, дослідницьку тощо). Вивчення релігійних текстів та іноземних мов сприяло формуванню умінь зіставлення, порівняння, класифікації явищ та фактів, та формуванню потреби особистості у самореалізації та самовдосконаленні своїх знань та вмінь у процесі навчання.

Значний внесок у розвиток педагогіки, зокрема з проблеми формування умінь аналітичного мислення, зробили відомі грецькі філософи, які, відповідно до своїх філософських концепцій, пропонували особливі прийоми формування умінь аналізу, синтезу, класифікації, та систематизації інформації. Так, заснована Піфагором (570 – 500 рр. до н.е.) школа, за його задумом, мала будувати свою діяльність на гармонії мислення, відчуттів і бажань і збагачувати учня інформацією з різних предметів.

У своїх дослідженнях щодо сутності освіти грецький учений-філософ Аристотель (384 – 322 рр. до н.е.) дійшов висновку, що розвиток мисленнєвих операцій аналізу, порівняння, узагальнення тісно пов'язаний з різними психічними процесами, зокрема й зі сприйняттям. Учений критикував вербальні методи навчання і вважав, що для розвитку аналітичного мислення потрібно звертати увагу на власний досвід, і на основі своїх асоціацій та елементів аналізу формулювати поняття для різного рівня спілкування.

Дещо іншою була концепція філософа Сократа (469 – 399 рр. до н.е.). Вона базувалась на самостійному пошуку істини у бесіді з учителем і отримала назву „сократівська” або „евристична” бесіда, яка полягала у поєднанні часткового пояснення нового матеріалу з постановкою проблемних питань, пізнавальних завдань чи експерименту. У такій діяльності переважали логічні процедури аналізу, порівняння, узагальнення тощо. Саме така бесіда визнана одним із найкращих методів формування роботи з навчальною інформацією в процесі вивчення предметів різних циклів, оскільки спонукала учнів до самостійної пошукової діяльності, оволодіння прийомами активного мовленнєвого спілкування, постановки й вирішення навчальних проблем.

Основи європейської філософської думки та сучасного бачення проблеми розвитку ІАУ знаходять своє відображення ще у сократівському способі міркування та аргументації, заснованому на логіці питально-відповідних процедур. Сократівський стиль питальної аргументації стає зразком для всієї пізнішої західної філософської думки. Цей стиль не просто демонструє значення методу „питання-відповідь” для проведення та раціонального обґрунтування висунутої позиції і власних поглядів, а й включає в себе особливу техніку критичного аналізу понять. Діалоги Сократа стали першим кроком на шляху розуміння того, що взаємозв'язок між питанням і відповіддю є формою вираження відповідальності, оскільки вибір відповіді практично у всіх випадках рівнозначний прийняттю певного рішення.

Критичний аналіз інформації був покладений і в основу філософської системи Р. Декарта (1596 – 1650 рр.), що отримала назву раціоналізм. Виходячи з положення Р. Декарта, згідно з яким істинним може бути тільки те, що пізнається з ясністю та чіткістю, випливає, що істинним може бути тільки те, що пізнається логічно і раціонально, а отже, аналітично. Таким чином, до всіх суджень необхідно ставитися з позицій критичного аналізу [1].

Філософія критичного раціоналізму К. Поппера (1902 – 1994 рр.), у свою чергу, ґрунтується на принципі спростування, який входив в основу критичної перевірки наукових теорій. Вчений вперше застосував цей принцип саме в сфері наукового знання, вважаючи його єдиним способом перевірки доцільності будь-яких гіпотез і теорій. Ця ідея мала суттєвий вплив на становлення сучасних концепцій критичного та аналітичного мислення, тому принцип фальсифікації критичного раціоналізму є однією з фундаментальних основ формування ІАУ [2].

У період Середньовіччя та епоху Відродження (V – II пол. XVI ст.) основним завданням освіти вважалась допомога учневі у виробленні власних переконань, свого світобачення у процесі розв'язання проблемних завдань, умінь вести дискусії, полемічні бої, складати промови, робити висновки. Це стає основою розвитку однієї з провідних філософсько-психологічних течій у

педагогічній науці епохи Відродження, а саме Гуманістичної течії. Прибічниками гуманістичних ідей були Ф. Рабле (1494 – 1553 pp.), Е. Роттердамський (1469 – 1536 pp.), М. Монтень (1533 – 1592 pp.), які основним завданням освіти вважали необхідність навчання учнів вибудувати власну систему знань про навколишній світ і на її основі сформувати вміння, необхідні для розв'язання проблемних завдань, ведення дискусій тощо.

В епоху Просвітництва (I пол. XVII ст. – XIX ст.) формується уявлення про те, що для успішного оволодіння навчальним матеріалом необхідними є вміння порівняння, узагальнення, визначення суттєвого з метою логічної побудови промов та аргументації власних суджень у процесі дискусії. Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, праці яких є важливими для розроблюваної нами проблеми, необхідно відмітити О. Духновича (1803 – 1865 pp.), Я. Коменського (1592 – 1670 pp.), К. Д. Ушинського (1824 – 1871 pp.), І. Я. Франка (1856 – 1916 pp.), Дж. Локка (1632 – 1704 pp.), Ж.-Ж. Руссо (1712 – 1778 pp.), Й. Песталоцці (1746 – 1827 pp.), С. Френе (1896 – 1966 pp.) та ін.

Так, О. Духнович наголошував на тому, що школяр повинен уміти переказувати матеріал логічно, писати грамотно, виступати в диспутах, відстоюючи свою думку, навчатися самостійно [3]. Видатний педагог-методист К. Д. Ушинський дав низку цінних порад щодо організації навчально-виховного процесу стосовно розвитку аналітичного мислення учнів. На думку дослідника, для правильної організації навчання необхідно враховувати вікові та індивідуальні особливості особистості, передбачати правильне дозування змісту навчального матеріалу, послідовність і систематичність вивчення, розвиток свідомості й активності, міцність засвоєння знань та ін. [4]. На думку І. Я. Франка, молоді необхідно прищеплювати аналітичне мислення, самостійність у судженнях тощо [5].

Я. Коменський в одному з положень „Великої дидактики” наголошував на тому, що правильно навчати означає „розкривати здібність розуміти речі” [6, с. 105]. У своїх працях учений не просто розкрив важливість оволодіння аналітичними вміннями для істинного розуміння речей, а був одним із перших

в історії педагогіки, хто запропонував аргументовані шляхи навчання, що сприяють формуванню цих умінь. Одне з правил Я. Коменського вчить: „Усьому, чого навчаєш, потрібно навчати так, як воно є й відбувається, тобто шляхом вивчення причинних зв'язків”, оскільки „... знати – це означає розуміти річ крізь пізнання причин; причина є путівником розуму” [6, с. 130]. У своїх працях учений також указує на значущість таких умінь, як аналіз, синтез та порівняння, які, на його думку, слугують як для пізнання окремого, так і „осягання системи речей” [6, с. 85]. „У який би закуток ви не потрапили, аналіз нічому не дозволить уникнути з вашої уваги. А синтез із ущелин теорії знову виведе вас у [просторі] поля дії. Якщо приєднати до них ще й світильник порівняння, то де б ви не опинилися у вас [завжди] буде з собою світло” [6, с. 110]. Крім того, Я. Коменський у своїх працях розкрив кожне з вищезазначених понять, а саме: „аналіз – розділення цілого на його частини, перше та глибинне підґрунтя всякого справжнього пізнання: що не розділено, залишається сплутаним і затьмарює сенс, розум і самого себе. У розрізненні – світло. Це світло троякого роду: (1) розпізнання або розрізнення, одного цілого від інших цільностей; (2) розкладення цілого на частини; (3) розподілення цілого за його видами. Синтез – це повернення частин у вихідне ціле... Синкрізіс – це необхідне зіставлення частин з частинами та цілого з цілим” [6, с. 86]. Суттєвим є також звернення вченим уваги на необхідність точності у проведенні аналізу чи синтезу задля істинного, ясного й надійного розуміння. Необхідно також відзначити те, що видатний педагог у навчанні надавав перевагу раціональному запам'ятовуванню, засуджуючи дослівне переказування. Тим самим він зміщував центр важкості навчання з обсягу знань до раціонального методу їх засвоєння.

Багато в чому поділяв педагогічні ідеї Я. Коменського щодо формування аналітичних умінь англійський філософ і педагог Дж. Локк. Важливим у поглядах Дж. Локка у вирішенні проблеми формування аналітичних умінь є запропоновані ним спеціальні прийоми й способи формування суджень

зокрема: кожен факт пов'язувати зі загальним положенням, перенесення надбаного досвіду міркування на інші предметні галузі. [7, с. 275].

Проблема формування ІАУ знайшла своє відображення й у працях французького філософа і педагога, основоположника теорії вільного виховання Ж.-Ж. Руссо. Серед основних положень і педагогічних ідей видатного вченого необхідно відзначити витoki методу проблемного навчання, методу постановки спеціальних завдань для підтримки пізнавального інтересу [8].

Ці ідеї простежуються й у працях видатного швейцарського дослідника Й. Песталоцці, автора педагогічної системи елементарної освіти, що мала в своїй основі загальний, поступовий принцип розвитку інтелектуальних, фізичних і моральних компонентів. Видатний педагог звертав особливу увагу на можливу помилковість у судженнях: „...так не вважай же зрілим судження людини, що не є результатом повністю завершеного в усіх його частинах сприйняття предмета, про який повинно бути висловлено це судження...” [6, с. 204].

Релевантним для нашого дослідження є те, що у своїх працях Й. Песталоцці акцентував увагу на тому, що розвиток мовлення дитини повинен спиратися на власний чуттєвий досвід. Тому мислитель вважав доцільним уже з раннього шкільного віку знайомити учнів із назвами предметів та явищами, що відбуваються у природі. Так, у процесі цих спостережень дитина не тільки поповнює свій словниковий запас і коло знань, набуває вмінь порівнювати предмети, виділяти їх спільні та відмінні ознаки тощо, а й навчається правильно будувати висловлювання.

Основою навчального процесу в педагогічній системі С. Френе є створення учнями вільних текстів на вибрану тему. У процесі цієї діяльності учні навчаються порівнювати, аналізувати, виділяти основне в навчальному матеріалі. При цьому вони оволодівають аналітичними уміннями, які є базовими навчальними уміннями [9].

У ХХ – ХХІ ст. проблема формування умінь аналітичної обробки інформації розглядається у контексті понять інформаційної грамотності,

комп'ютерної грамотності, медіаграмотності, інформаційної культури та інших споріднених понять, оскільки саме ці поняття виходять на перший план у зв'язку з виникненням та розвитком інформаційного суспільства. При цьому, інформаційна грамотність, комп'ютерна грамотність, медіаграмотність, інформаційна культура є більш широкими поняттями і тому інформаційно-аналітичні уміння містяться у їх структурі, адже більшість дослідників, що розглядали формування чи зміст вищеперелічених понять включають у них і уміння роботи з різноманітними джерелами інформації.

Поняття інформаційної грамотності сформувалось у 90-ті роки в результаті двобічного підходу до вивчення умінь роботи з інформацією: з одного боку, – це позиція науково-інформаційної діяльності та бібліотековедіння, з іншого, – володіння сучасними комп'ютерними технологіями. Так, Американська бібліотечна асоціація (The American Library Association) у 1989 р. закликала до перебудови навчального процесу у зв'язку з тим, що ХХІ століття є епохою інформації і, у першу чергу, необхідно було переглянути вимоги до вчителя як інформаційно грамотної особистості. Під інформаційною грамотністю Американська бібліотечна асоціація розуміє здатність особистості знаходити, оцінювати та використовувати інформацію, зібрану з різних джерел. У 1998 р. Асоціацією затверджені „Стандарти інформаційної грамотності” („Information Literacy Standards”, 1998). Пропонуються п'ять основних стандартів, згідно з якими студент повинен уміти знаходити необхідну інформацію для професійної та повсякденної діяльності, користуватися цією інформацією, аналізувати, синтезувати, оцінювати як інформацію, так і її джерела. Особливу увагу, на нашу думку, доцільно приділити розвитку умінь компетентної оцінки інформації, а також її структуруванню та інтеграції у власний банк знань.

На конференції з інформаційної грамотності у Празі (the Prague Conference of Information Literacy Experts), яка відбулася 20 – 23 вересня 2003 р., було вирішено організувати Міжнародний альянс з інформаційної грамотності (International Alliance for Information Literacy). До Альянсу увійшли

Інститути з інформаційної грамотності Австралії та Нової Зеландії (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy (ANZIIL)), Європейська мережа з інформаційної грамотності Європейського Союзу (European Network on Information Literacy (EnIL) (European Union)), Національний форум з інформаційної грамотності Сполучених Штатів Америки (National Forum on Information Literacy (United States)), Консультативний комітет з інформаційної грамотності Великобританії (SCONUL Advisory Committee on Information Literacy (United Kingdom)), Мережевий альянс для добровільної діяльності (Індія) (Networking Alliance for Voluntary Actions (India)), Російська асоціація читання та ін. Альянс визначає інформаційну грамотність як здатність ідентифікувати потребу в інформації, виявляти, знаходити, оцінювати та ефективно використовувати інформацію для розв'язання певних питань та проблем, що є узагальненням п'яти „Стандартів інформаційної грамотності” Американської бібліотечної асоціації.

Слід відзначити, що у програмі ЮНЕСКО „Інформація для всіх” особливу увагу приділяють підготовці вчителів, оскільки саме від них залежить успіх професійної реалізації молоді у глобалізованому світі. Серед умінь, необхідних сучасному вчителю, виділено вміння систематично підвищувати свою кваліфікацію, застосовувати раціональні прийоми пошуку, аналізу, добору, систематизації, узагальнення та використання інформації, у тому числі навчального матеріалу, орієнтуватися в інтенсивному потоці інформації, що стосується відповідної предметної галузі та суміжних галузей. При цьому розвиток цих умінь повинен носити неперервний характер, оскільки інформація у сучасному світі постійно оновлюється [10].

Зважаючи на те, що інформаційно-аналітичні вміння є складовими інформаційної грамотності, інформаційної культури сучасного учителя, необхідними йому у власній професійній діяльності, вітчизняні вчені вважають, що опанування ними надасть можливість майбутньому педагогу ефективно здійснювати власну професійну педагогічну діяльність в майбутньому, зокрема, аналізувати й оцінювати педагогічну ситуацію, обирати та ефективно

застосувати технології обробки навчальної інформації, використовувати сучасні ІКТ для пошуку, добору, аналізу та застосування інформації для вирішення поставлених завдань тощо.

На основі аналізу наукової літератури нами було виділено чотири періоди розвитку проблеми формування ІАУ у теорії та практиці навчання з часів зародження науки до I пол. XXI ст. (табл. 1).

Таблиця 1

**Періоди розвитку проблеми формування ІАУ
у теорії та практиці навчання**

№	Назва періоду	Формування ІАУ в зарубіжній педагогіці	Формування ІАУ в вітчизняній педагогіці
I	Епоха античності /Дохристиянський період та період Київської Русі (до V ст.)	Формується уявлення про те, що для інтелектуального розвитку на основі своїх асоціацій та елементів аналізу необхідно формувати поняття для різних рівнів спілкування (Піфагор, Сократ, Аристотель).	Формування умінь пошуку схожості та відмінності, знаходження головного, узагальнення та інші формувались у дітей та молоді під час участі у релігійних ритуалах, вивченні релігійних текстів та іноземних мов.
II	Середньовіччя та епоха Відродження (V – II пол. XVI ст.)	Основним завданням освіти вважається допомога учневі у виробленні власних переконань, свого світобачення у процесі розв’язання проблемних завдань (Ф. Рабле, Е. Роттердамський, М. Монтень).	Навчання здійснювалось за демократичними принципами. Це дозволяло розробити ефективну систему вправ (на виділення головного у тексті, узагальнення матеріалу, порівняння тощо) та застосовувати нові форми навчальної діяльності, спрямовані на формування умінь вести дискусії, полемічні бої, робити висновки.
III	Епоха Просвітництва (I пол. XVII ст. – XIX ст.)	Формується уявлення про те, що для успішного сприйняття навчального матеріалу необхідними є вміння порівняння, узагальнення, визначення суттєвого та ін., які мають формуватися за допомогою спеціально розроблених вправ та завдань (Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, Й. Песталоцці, С. Френе).	Формується уявлення про те, що у процесі навчання необхідно уміти переказувати матеріал логічно, писати грамотно, виступати в диспутах, відстоюючи свою думку, навчатися самостійно (О. Духнович, І. Я. Франко, К. Д. Ушинський).

IV	Епоха інформаційної доби (XX ст. – I пол. XXI ст.)	Формується поняття інформаційної грамотності, комп'ютерної грамотності, медіаграмотності, які включають вміння аналітичної роботи з різноманітними джерелами інформації (П. Іануцці (P. Iannuzzi), К. Спітцер (K. Spitzer)).	Проблема взаємодії особистості з інформаційним середовищем розглядається як проблема формування умінь роботи з інформацією та інформаційно-комунікаційними технологіями, що є одним із головних критеріїв, які безпосередньо впливають на професійний рівень педагогічної діяльності вчителя (Н. В. Сороко, О. С. Повідайчик, А. Л. Столяревська, Т. І. Хачумян)
----	--	--	--

Суттєвою частиною творчого процесу в системі освіти стали *філософські засади* розвитку умінь аналітичного та логічного мислення. Внаслідок проведеного дослідження виявлено, що *філософськими засадами* розвитку ІАУ є питальна аргументація Сократа, метод критичного аналізу Р. Декарта і теоретичні положення критичного раціоналізму К. Поппера.

Поряд із цим, аналіз історико-педагогічної літератури та праць відомих вітчизняних та зарубіжних педагогів засвідчив, що вчення античних педагогів та ідеї дослідників Середньовіччя та Відродження дали змогу педагогам епохи Просвітництва висунути положення, які ми вважаємо *педагогічними засадами* формування ІАУ. Так, система елементарної освіти Й. Песталоцці та положення „Великої дидактики” Я. Коменського щодо розвитку умінь аналітичного та логічного мислення, витоки проблемного навчання у педагогічній системі Ж.-Ж. Руссо дозволили наблизитись до вибору ефективних форм та методів навчання, спрямованих на розвиток таких базових навчальних умінь, як: вміння виокремлювати відмінності (чим одна річ відрізняється від іншої), вміння аналізувати, вміння синтезувати; вміння розуміти причино-наслідкові зв'язки, вміння раціонально запам'ятовувати (Я. Коменський, О. Духнович); вміння узагальнювати, вміння аргументувати, вміння робити асоціації та аналогії, вміння розрізняти та знаходити подібність (Дж. Локк, К. Д. Ушинський); вміння уважно спостерігати (Ж.-Ж. Руссо); вміння впорядковувати свої

спостереження, вміння систематизувати, уміння абстрагувати (Й. Песталоцці, І. Я. Франко), уміння обирати та ефективно застосувати сучасні технології обробки навчальної інформації, використовувати ІКТ для пошуку, відбору, аналізу та застосування інформації для вирішення поставлених завдань тощо (Н. В. Сороко, О. С. Повідайчик, А. Л. Столяревська, Т. І. Хачумян). Проте, слід відмітити, що досліджені зарубіжні та вітчизняні дидактичні системи підходили до проблеми формування вмінь роботи з навчальною інформацією опосередковано, не виділяючи окремо комплекс досліджуваних умінь у процесі навчання конкретних предметів. Отже, питання формування ІАУ в умовах професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземних мов педагогічного профілю залишається відкритим для теоретичного осмислення й експериментального вивчення, а знаходження нових технологічних рішень сприятиме, на наш погляд, розширенню і збагаченню дослідницького поля педагогічної науки.

Література

1. **Декарт Р.** Правила для руководства ума / Р. Декарт // Соч.: В 2 т. – М. : Мысль, 1989. – 654 с. – Т.1. – С.77 – 154.
2. **Поппер К.** Логика и рост научного знания / К. Поппер. – М. : Прогресс, 1983. – 606 с.
3. **Духнович О. В.** Народна педагогія в пользу училищ й учителей сельських. – 3 кн. : Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки / О. В. Духнович / За ред. С. А. Литвинова. – К., 1961. – С. 517–522.
4. **Ушинский К. Д.** Вибрані педагогічні твори. В 2 т. / Ред.. кол.: В. Н. Столетов (гол.) та ін. – К. : Рад. Школа, 1983. – Т.1. – 488 с.
5. **Франко І. Я.** Мозаїка: Із творів, що не ввійшли до Зібрання творів у 50 томах / Іван Франко; Укл. Зіновія Франко, Михайло Василенко. – Львів: Каменяр, 2001. – 431 с.

6. **Хрестоматия** по истории педагогики / под общ. ред. С. А. Каменева. – М. : Гос. учеб.- педаг. изд., 1935. – Т. III – 536 с.
7. **История** педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в. : уч. пособие [для педагогических учебных заведений] / под ред. А. И. Пискунова. – 2-е изд., испр. и дополн. – М. : ТЦ Сфера, 2001. – 512 с.
8. **Коменский Я. А., Локк Дж., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И. Г.:** Педагогическое наследие / сост. В.М. Кларин, А.Н. Джурский. М.: Педагогика, 1988. – 392 с.
9. **Френе С.** Избранные педагогические сочинения. / С. Френе. – М. : Прогресс, 1990. – 304 с.
10. **Образование** в информационном обществе. Издание ЮНЕСКО для всемирного саммита по информационному обществу. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: // <http://www.ifap.ru/library/book193.pdf>. – Заголовок з экрана.

Karpenko Ye. N.

Informational and analytical skills in the system of professional training of prospective preschool and primary foreign language specialists: philosophical and pedagogical bases

The article deals with the philosophical and pedagogical foundations of the formation of information and analytical skills of prospective specialists in foreign languages in preschool and primary education in the process of their professional training that correspond to innovative educational trends. Modern trends in the development of language education in the context of Ukraine's integration into the European educational space provide for updating the objectives and content of teaching foreign languages in secondary and higher educational institutions. These changes determine the priority of the professional training of teachers of foreign language, require a revision of their traditional status, as well as the creation of optimal conditions for a profound and comprehensive analysis of the language material in the process of working with information sources.

As a basis for reforming the system of training future teachers, it is advisable to change the target priorities: from the orientation toward mastering the given knowledge to the process of independent search for information and including it in their own system of professional knowledge and skills. Therefore, the ability to efficiently work with information, to search for it, processing and using it in educational and professionally oriented activities are particularly relevant. The author

analyzes the concept of information and analytical skills of future specialists of the language pedagogical profile of the primary link and substantiates the philosophical and pedagogical foundations of the formation of information and analytical skills for prospective specialists in foreign languages in preschool and primary education in the professional training system.

Key words: information-analytical skills, formation of information-analytical skills, philosophical and pedagogical bases of information-analytical skills' formation.

Відомості про автора

Карпенко Євгенія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри англійської мови з методиками викладання у дошкільній та початковій освіті Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2017 р.

Прийнято до друку 29.09.2017 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Нікітіна А. В.